

התחלה חדשה - גבוה בשתי רגליים על הקרקע

ערן גלזר*

צילום: המרכז הארצי לפיתוח מנהיגות אריאל

מ' מטפסת ונעצרת. נותרו לה שלווה מטרים מתוך שבעה עשר. היא מראה סימני שבירה ומסמנת שהיא רוצה לרדת. ואז נעמדת ג' חברתה מתחת למתקן ומתחילה לצעוק ולעודד אותה. שני חברים נוספים מצטרפים, והקולות מהדהדים בסביבה הקרובה. "דוואי, דוואי", תמשיכי, אל תוותרי. מ' מביטה אליהם, מסתובבת וממשיכה לטפס. אחרי שתי דקות היא ניצבת על המשטח בשיא הגובה. אין גאה ממנה.

הפעילות היא של קבוצה מכפר נוער. למעלה משלושים נערות ונערים. רובם הגיעו לישראל רק בשבועות האחרונים אחרי שנמלטו מאוקראינה בעיצומה של המלחמה שרוסיה פתחה בה.

בחודש אפריל 2022, הגיעה פנייה למרכז הארצי לפיתוח מנהיגות אריאל מכפר נוער בדרום הארץ. רכז השכבה רצה לברר אם יש אפשרות

שתלמידי הכפר יגיעו למרכז. "הקליטה שלהם בארץ מורכבת, ואנחנו רוצים לארגן אירוע מיוחד של גיבוש והתמודדות עם אתגרים", הייתה לשון הפנייה. לרכז היכרות מוקדמת עם המרכז באריאל ולכן ידע שחוויה כזאת תתרום מאוד להתחלה של תלמידיו.

הרגשנו שהפנייה נושאת מסר משמעותי במיוחד בשבילנו. מדובר בתלמידים שעלו ללא הוריהם לישראל, המצויים עדיין בהשפעת הימים הקשים והאירועים שמהם נמלטו לפני כמה שבועות. ברור היה לנו שנקבל על עצמנו את המשימה. היה עלינו לארגן ימי פעילות מיוחדים שישולבו בהם מתקני גובה ופעילות בגובה נמוך. כך נוכל לאפשר היכרות טובה שלהם את עצמם וטעימה שלהם מהתמודדות עם אתגרים אישיים וקבוצתיים שאנחנו רואים בהם חלק מההווה הישראלית.

בקי¹, מדריכה במרכז שעלתה מחבר העמים בילדותה,

*מנהל המרכז הארצי לפיתוח מנהיגות באריאל. מכהן בתפקיד יושב ראש התאחדות הצופים והצופות בישראל (בהתנדבות). בעבר ריכז פרויקטים במועצת תנועות הנוער בישראל.

¹בקי קצנבלוגן היא מדריכה במרכז הארצי לפיתוח מנהיגות אריאל. בקי כתבה עבודת מחקר בלימודיה בחוג לסוציולוגיה ולאנתרופולוגיה באוניברסיטת אריאל בנושא "חוויות העקירה של הפליטים האוקראיניים לצד ההסתגלות בישראל". תודה לבקי על השיתוף בחוויותיה מהדרכת הקבוצות.

בתרגיל ההיכרות שאנחנו עושים לפני כל פעילות, הסתבר לנו שזו הזדמנות ראשונה לחלק לא קטן מהתלמידים להכיר את חבריהם מעבר להיכרות מוקדמת של שמותיהם. התרגיל, שנמשך בדרך כלל כמחצית השעה, התארך כמעט לשעה מלאה, כאשר כל תלמיד סיפר משהו על עצמו ואחרים שאלו אותו שאלות. המוטו שמלווה אותנו בפעילות במרכז הוא "שמעתי - ושכחתי, ראיתי - וזכרתי, עשיתי - והבנתי."

תיארה את המפגש עם אחת הקבוצות: "מיד בהתחלה ראינו שלא מדובר בקבוצה רגילה. הם היו מאד מנומסים. לא כמו הישראלים הוותיקים שבטוחים שהכול מגיע להם. ישבו בשקט באוהל והקשיבו להנחיות שהעברנו. דיברתי איתם ברוסית והיה להם מאוד נוח עם החיבור המידי ביננו."

צילום: המרכז הארצי לפיתוח מנהיגות אריאל

לאמונה גם דרך העלאת דוגמות ועקרונות ממורשת התנ"ך. כך, למשל, דוד (לימים, דוד המלך) שהגיע כנער רועה צאן לשדה הקרב ובחר לא לקחת שריון וחרב אלא להישען על הכלים הבסיסיים שהיו טבעיים לו. למעשה, נשען דוד על משאבים שהכיר ועל האמונה שבערה בו. בעלייה למתקן, המשתתף בוחן את יכולותיו ואת האמון שהוא נותן בעצמו ובשותפיו לקבוצה. המשימה מאפשרת למשתתפים לבחון את עצמם ולחזק את זהותם האישית כאשר הם מתמודדים עם קושי ומתגברים עליו.

צילום: המרכז הארצי לפיתוח מנהיגות אריאל

פעלנו עם הקבוצות במתקנים שבהם התקשורת בין המדריכים לקבוצה מצומצמת וההנחיות ברורות מאוד. המדריכים האחרים דיברו עם הקבוצות שלהם באנגלית, ומרבית התלמידים הבינו. כשהיו בעיות תקשורת, סייע הצוות מכפר הנוער בתרגום.

בשיחות הסיכום והעיבוד שלאחר הפעילות במתקנים, ציין אחד התלמידים שזו הייתה חוויה חדשה בשבילו. הוא התמודד עם משימה, עם אתגר, ובהתחלה חשב שאין לו סיכוי להצליח. המדריך היה צמוד אליו ולא נתן לו להישבר, וזאת מערכת יחסים חדשה שלא הכיר קודם לכן בינו לבין איש צוות שאינו מכיר.

אחד המדריכים מצוות כפר הנוער אמר שהבחירה בפעילות זאת התגלתה כמתאימה מאוד לקבוצה. זו ממש יציאה מהשגרה, וכל אחד יכול לקבוע לעצמו מטרה ולעמוד בה או לפחות לנסות. הוא ציין שיוכלו לחזור ולהזכיר אירועים שחוו במרכז כשישוחחו עם התלמידים בהמשך ויוכלו לתת דוגמות כיצד ביצעו יחד משימה שדרשה שיתוף פעולה וכיצד טיפסו למעלה וביצעו את "קפיצת האמונה" - גם נערות ונערים שחששו ממנה מאוד.

"קפיצת האמונה" מחברת את המשתתפים לאחד העקרונות המנחים של המרכז: חיבור אישי וקבוצתי

במרכז הארצי לפיתוח מנהיגות, אימצנו לפרויקט את השם "התחלה חדשה". אנחנו מאמינים שבפעילות אצלנו, הנערות והנערים לומדים להכיר את חבריהם,

...**"ראינו כמה זה מחבר ביניהם. ההתמודדות הייתה עם אתגר של ביצוע משימה לא פשוטה. לא רק הביצוע עצמו היה מיוחד, גם העידוד והקריאות למי שעל המתקנים"**

כאשר מתארים למשתתפים את דוד הנער שעומד לבדו אל מול גולית הענק ומוצא את הדרך להביס אותו. לפעמים המציאות מסובכת ולעיתים התקשורת מורכבת. כך כשבאה קבוצה שמרבית משתתפיה דוברי רוסית בעיקר. המדריכים שלנו יודעים להסתדר עם מעט מילים ובהרבה דוגמה אישית והדגמות שמחליפות את הדיבורים.

לעיתים, ללא מילים מתקבלות הבנה מלאה של ההתמודדות, הצלחה וגאווה. כך תיארה בקי את המסלול שעשתה אחת התלמידות: "נערה אחת אמרה: אני מחפשת את עצמי ואני לא בתקופה טובה. טיפסה למעלה וכשהגיעה למשטח העליון הרימה בשמחה את שתי ידיה באוויר והביטה בנוף. כשירדה, באה לחבק את המדריכה. ללא מילים."

"לך עליו עלה עליו עכשיו..." כתב אהוד בנאי בהמשך השיר "יוצא לאור".

אנחנו רואים בהפעלתם של נערות ונערים שהגיעו לאחרונה לישראל מאוקראינה זכות של ממש. נענינו ונמשיך להוביל בשמחה פעילויות שתהיינה אבן דרך במסע הציוני של נערות ונערים שהגיעו לישראל ושעושים בה את צעדיהם הראשונים.

צילום: המרכז הארצי לפיתוח מנהיגות אריאל

המפגש עם אתגרי המרכז לפיתוח מנהיגות ראוי שיהיה חוויה משמעותית. יצירת קשר נכון עם הנערים והנערות, עידוד, חיזוק וליווי בביצוע המשימה יספקו בסיס איתן להצלחה ולתחושת סיפוק, להיכרות משמעותית עם חבריהם ועם צוות המדריכים בכפר הנוער וצעד נוסף בחיבור להוויה הישראלית, שתהיה יום אחד לחלק מההוויה שלהם.

לו יהי

את מדריכיהם ובמיוחד את עצמם. לצד ההיכרות, הם לומדים על יכולותיהם האישיות ועל היכולת להאמין בחבריהם (לסמוך עליהם). זה שלב משמעותי בפעילות במרכז: ההכרה בעובדה שאתה יכול לסמוך על חבריך במהלך התנסות אתגרית לא פשוטה וההיכרות שלך עם יכולותיך בפעילות שאינה חלק משגרת יומך. הנערות והנערים מתבקשים להציב לעצמם מטרה ולהתקדם אליה. כך כשהם מטפסים לבדם וכך כשהם עוברים מנקודה לנקודה על מתקן גובה עם חבריהם ובשיתוף פעולה מלא איתם.

בקי תיארה בהתלהבות את ההצלחה של הפעילות: "בעיניי זה היה רעיון מדהים. ראינו כמה זה מחבר ביניהם. ההתמודדות הייתה עם אתגר של ביצוע משימה לא פשוטה. לא רק הביצוע עצמו היה מיוחד, גם העידוד והקריאות למי שעל המתקנים."

"השביל הזה מתחיל כאן", כתב אהוד בנאי בשירו "יוצא לאור". אין אשליות. לא לנו ולא לצוות בכפר הנוער. המסע בשביל של העלייה לארץ ושל החיבור לחברה הישראלית אינו טיול קליל של בוקר. זה שביל שיש בו מהמורות ואתגרים, משברים וניצחונות קטנים. ואנחנו, במרכז, רוצים להיות אבן דרך. להיות מקום של מתן אפשרות להתחיל בהיכרות מעמיקה עם החברות והחברים. מקום של שבירת תקרת זכוכית אישית. מקום של קבלת החלטה שמתמודדים עם אתגר ועבסיוע של מנחה או מדריכה מתגברים על הפחד ועולים מעלה.

בתרגיל ההיכרות שאנחנו עושים לפני כל פעילות, הסתבר לנו שזו הזדמנות ראשונה לחלק לא קטן מהתלמידים להכיר את חבריהם מעבר להיכרות מוקדמת של שמותיהם. התרגיל, שנמשך בדרך כלל כחצי שעה, התארך כמעט לשעה מלאה, כאשר כל תלמיד סיפר משהו על עצמו ואחרים שאלו אותו שאלות.

המוטו שמלווה אותנו בפעילות במרכז הוא "שמעתי - ושכחתי, ראיתי - וזכרתי, עשיתי - והבנתי". אנחנו רוצים לאפשר למי שמגיע אלינו התנסות מעשית והתמודדות אמיתית.

בקיום הפעילות, ניסינו להתחבר ל"התחלה החדשה" של נערים ונערות שנמלטו מאימת המלחמה ושנמנסים להתרומם ולבנות את חייהם כאן - איתנו, ובמידה קטנה גם בעזרתנו. לתפיסתנו, זה הייעוד שלנו: להיות כתובת למשימה לאומית ולשרת בהגינות את הצורך החברתי והחינוכי שמציבים בפנינו.

היום, לקראת שנה חדשה, ראוי להרהר במשמעות של "התחלה חדשה" לחבריה שנאלצים להיפרד ממשפחותיהם ולהתחבר למציאות מורכבת. "דרך חדשה" באה לידי ביטוי גם בפיתוח אמונה בדרך שבה אנו הולכים, במטרה ובאנשים שסביבנו. כפי שראינו, עקרונות אלה באים היטב לידי ביטוי ב"קפיצת האמונה",